

A'
 TSÁSZÁRI ÉS KIRÁLYI FELSÉG'
 E N G E D E L M É V E L.

Nro 14.

Költ Bétsben, Böjt-elő Havának (Februáriusnak)
 19-dik napján 1796-dik Elztendőben.

Hadi Környüállások.

Fő-Hertzeg *Károlyt*; *de Ligne* Hertzeget; 's *Ferraris*; és *Stein* Generálisokat, Feldmarsallságra méltóztatott emelni Fels. Urunk.

*Mannheim*bann, a' Hertzegi palota' Gondviselője *Bühl*, egy vizsgáló Kommisszió által lett meg-szoríttatásának, véget vetett az által: hogy agyon lőtte magát.

Regensburgból Febr. 4-dik napján:

P

„ A' Német-Birodalmi Rendek által adandó újj hadi költségre nézve nem voksoltak: a' *Prussziai*; *Brémai*; *Holstein Glückstadt*; és *Hessen-Casseli* Követek, mivel hogy, a' mint mondották, semmi útastást (instruktziót) nem vettek a' voksolás eránt a' magok Fejedelmeiktől, kiknek képeiket viselik. “

A' *Vetzlári* Újságnak 6-dik Februáriusi Darabja írja, hogy *Frankóniai* Kerületében a' Német-Birodalomnak harmincz ezer Prusszusok számára készitődnek quártélyok.

Kolóniából Febr. 2-dikánn: — „ A' *Számberi* Frantzia Sereg' fő-quártélyát minden órán ide akarják *Bonn*ból által szállítani. *Kleber* Generális, a' ki mostani Helytartója ezen Sereg' rendszerént [való Fő-vezérjének *Zsurdánnak* itt vagy on már 29-dik Januáriustól fogva. Úgy hallyuk, hogy hónap egy utat fog tenni, az ott készülő sántzos tábor' meg-visgálása végett.

Némelly *Helvétziai* Levelek valamit ollyast suttognak, mintha a' szomszéd frantzia részekben újj véres sztzénák történtek volna.

Ausztriai-Belgyiomnak némelly részeiben meg-tiltották a' mostani frantzia módi Elöljárók, egynehány *Párisi* Újságokon kívül, a' *Nouvelles Extraordinaires* tzmű *Lejdai* frantzia Újságot is, abból az ok-

ból, hogy ennek Szerzője *Luzac* Professor nem Republikánus ember' módjára ír.

A' *Leydai* frantzia Újságnak 29-dik Januáriusi darabja, következő értelmű tizedik Januáriusi *Londoni* Levelet közöl:

„A' *Bernai* Kánton, *Roland* Ágensse által meg-kínálta a' mi Udvarunkat, hogy venné fel *Nagy-Britanniai* zsoldra az ő, *Frantzia-Ország*ból vissza-hívott Regimentjét, nem különben azon két Regimentjeit és három Kompániáit is; melyeknek; *Hollandiában* mondódott fel a' fizogalat: Reményük, hogy ezen ajánlás helyet fog itt találni, mivelhogy annak el-fogadásánál fogva, a' szárazon lévő hadi erőnk, esmeretes jóságú Katonasággal nevékedik; és több jó módokat kapunk a' *Frantzia-Ország*ba való bé-levelezésre: A' *Helvétusokkal* való egygyesség; hafznosabb lesz nekünk mint a' *Suánokkal* (*Királytkívánó Vándéi* Frantziákkal) való; úgymint a' mellynél fogva könnyebb módal nyughatatlanságban tarthatjuk; mint eddig; *Frantzia-Ország*nak *Helvétziával* határos széleit; 's könnyebben csinálhatunk új *Vándét*, a' *Jura*; *L' Ain*; és *Doubs* nevezetű Ofztályaiból *Frantzia-Ország*nak.

A' *Skáldis* vízének tengerbe való szakadásánál; számos *Angliai* Katona-hajók tartották vala bé-kerítve *Flandria* partjait: Ezen hajókról azt írja egy 29-dik Januá-

riusi *Párisi* Levél, hogy nekik kerülvén egy dühös szélvész azoknak, messzire elszórta őket a' partoktól.

A' Középtengeren lévő *Ángliai* Hájösseregéből: *Culloden* nevű, 74; 's *Dia-dem* nevű 64 ágyús-hajók és három Fregátok, mellyek közzül mind egyyiken 36 ágyú vagyon, a' Törökföldmellyéki tengerre indúltak, hogy gátot vessenek, az ott kerengő *Frantzia* hadi-hajók' szandékának, mellyek a' többek között, egy tsapat *Ángliai* szállító-hajókat is bé-kerítve tartottak a' *Thessalónikai* (*Salonichi-i*) Kikötőhelynél.

Olasz- Országból. —

Genuából Febr. 4-dikénn: — „Az itt lévő Fr. Követ, Guberniumunknak egy Írást adott bé, mellybenn arra kéri a' Fr. Direktórium, Előjáróinkat, hogy engedjenek Fr. Katonákat szállíttatni *Savona* Várunkba, ne hogy azt *Ausztriai* Katonák foglallyák el azon esetre, ha védelem nélkül fognák találni. Még nem tudatik: mi választ adott Guberniomunk ezen kérésre. — A' *Frantziák*, igen sok ágyút, 's Népet is mindég többet többet szállítgatnak a' *Génuai* tenger-mellyékbe.“

Livornóból Jan. 29-dikénn: — „Egy *frantzia* hajó érkezett ide *Márszília* (*Marseille*) Városából, sok Kiköltözött *Frantziakkal*, kik ismét oda-hagyták Hazájokat, 's vissza-térnek *Olasz Országba*.“

A' Szárdíniai Király' Lakó-városából Turinból Jan. 29-dikénn: — „*Limone* táján úgy bé-fútták a' kemény szelek hóval a' hegyi útakat, és keskeny völgyeket, hogy négyfáz Katonáink erre felé szándékozván, nem haladhattak mind addig, míg fáz Parafztok el nem hányták a' havat előllök.“

Velentzéből Jan. 30-dikánn: — „Fr. Kiköltözttkekből és *Svájtz*er Katonákból álló 3 Regementjei Angliának, már *Tirolisonn* által masíroztak, és sietnek *Triest*be, a' hol hajókra ülven, tengeren fognak utazni *Ancona* Városáig; onnan pedig, a' Sz. Pápa' engedelméből, *Civitavecchiáig* fázaron. *Civitavecchiánál* ismét hajókra fognak rakodni, 's vizen mennek *Korszi-kába*, a' hol szükség vagyon reájok, a' Pártosoknak jobb móddal lehető le-tsen-desítésére.“

Nagy - Britanniából. —

Christian Admirális' Hajósseregéről tett biztató Tudósítást, nyomban követte ismét egy kedvetlen, mellyben Jan. 21-dikénn újra azt írta a' nevezett Admirális, hogy még se' haladhat a' tartós szélveszek miatt; sőt mivel a' szállító hajókon levő Katonaság között igen el-hatalmazott a' rothasztó-hideglelés: talán egészen is kényszerítették vissza-térni Anglia' partjaihoz. — *Napkeleti-Indiába* járó *Dutton* nevű

hajó, melly a' szélvész által külön-fzakasztatván *Christián* Admirális' Hajósseregétől, vissza-vetődött *Plymouth* felé, úgy ütközött az oda való kösziklákba, hogy nem lehetett meg-menteni az el-süllyedéstől. Ötszáz Katonák voltak rajta, kiket köteleken kellett a' kösziklákra fel-húzgálni nagy ügyvel bajjal: de sokan oda lettek közülök, a' fel-vonattatás közben; húszan pedig, magával a' hajóval együtt el-süllyedtek: mert a' meddig rájuk került volna a' fel-vonó kötél: egészen el-erőtelensítette őket addig, a' hajó' lutskos kötelein való tartózkodás, és a' tenger sós vizétől való tsapkodtatás.

Illy környülállásokban arra határozta magát a' Ministériom — *így írt egy Londoni Levél* — hogy hét ezer főből álló friss Katonaságot rakasson hajókra, 's indíttson *Amérika* felé.

Londonból Jan. 29-dikénn: — „*Sir Sidney Smith*, a' ki egy Angliai Hajósseregofztállyal járkált fel 's alá *Frantzia-Ország*nak *Normándiai* partja előtt: visszavért onnan *Portsmouth*ba; és tsupánn egy Fregátot 's négy ágyús tsónakokat hagyott *Marcou* nevű *frantzia* Szigetetskénél.“

„Kapitány *Falknor* is vissza-hozta a' *Corki* parthoz, kormányozása alatt lévő Hajósseregetskéjét, mellyel *Napnyugot* felé járkált, 's rajta van egész igyekezettel, hogy hajóit mentől elebb meg-igazgattat-

hassa, mellyekben sok kárt tettek a' szélveszek. "

„ Idönk, egésszen tavaszi jár: de a' tengeri igen dühös szélveszek, Imód nélkül tartósok, és nem tsak hajóinkat vesztegetik, hanem még Városi magassabb épületeinket is rongállják. "

Frigyes - Belgyiomból. —

Hágából Febr. 2-dikán: — „ Ezekben a' napokban egy Levél tevődött itt közönségesse nyomtatásbann, mellyet a' Külső - dolgokra - ügyelő *Frantzia* Minister írt, *Blauw* és *Meyer* Polgárjainkhoz, kik a' *Frantzia* Direktórium mellett viselnek *Párisban*, *Frigyes - Belgyiom'* részéről Követtséget. A' Levél' summája oda megy ki: hogy *Vlieszingenben* lévő Ingenieurje a' *Frantzia* Közönséges-Társaságnak *Feregau*, egy Tudósítást küldött *Párisba*, melly szerént, *Zélándia'* Tartományának titkos Kommissziója, a' *Walcheren* Szigetbélieknek kívánságához képest el-végezte, hogy ki-állyon *Zélándia* a' több *Frigyes-Tartományok*nak társaságából, és a' *Frantzia* Közönséges-Társasággal egyesíttse magát mint rész. Ebbéli szándékára *Zélándiának*, tellyességgel nem áll reá a' *Fr.* Direktórium, és *Feregau* Ingenieurt el is botsáttotta már szolgálatjából, hogy a' két Közönséges-Társaságok (t. i. a' *Frantzia*, és *Frigyes - Belgyiom*) között szükségesképpen

meg-kívántató egygyességet meg ne hábo-
rítsa egy gondolatlan buzgólkodás. “

„ Olvasván ezen Levelet *Zélándia*
Tartományának két főbb Elöljárói *Vis-
ser* és *Apelius* Polgárok, következő ér-
telmű Jelentést útasítottak *Middelburghból*,
az itt (t. i. *Hágában*) lévő *Zélándiai* rend-
kívülvaló Deputátushoz *Lambrechtsen* Pol-
gárhoz, hogy Fr. Ingenieur *Feregeau*, na-
gyobbá tsinálta a' dolgot, mint vólt az va-
lósággal, melly, már régen is félbe-sza-
kadt, és tulajdonképpen szóllván soha se'
is tartódtak az eránt konferentziák *Fere-
geauval*. Ezenn Jelentést által-küldötte
Kormányfzékünk, *Blauw* és *Meyer* Mini-
stereinknek *Párisba*; olly hagyomással:
hogy kérjék meg a' Fr. Direktóriumot, egy
olly parantsolatnak ki-adására, mellynek
ereje szerént tartozzon *Feregeau* Ingenieur
az általa ki-nyilatkoztatott *Zélándiai* egéssz
szándékot minden környülállásaival és Ko-
holóival egygyütt fel-fedezni. “

Frantzia - Országból. —

A' *Kis-Britanniai* és *Normándiai* La-
kósoknak azon része ellen, melly meg nem
esméri a' *Frantzia* Közönséges-Társaságot;
hanem Királyt kíván: nem kevés baja va-
gyon még, — a' leg-újjabb *Tudósítá-
sok* szerént is — *Hoche* Republikánus Ve-
zérnek. Meg-hirdettette tehát, az ollyan
Vándéi helységekben, mellyek már a' Kö-

zönséges-Társasághoz hajlottak egyszer, és által is adták a' Republikánus Seregnek fegyvereiket: hogy ha még az utánn is újj fegyvereket szereznek magoknak, és megént vissza-állanak a' Rojalistákhoz: a' Férjfi-lakosok Katonai Törvények szerént; az Asszonyok és Gyermekek pedig hat hónapi árestommal, és minden vagyonnyok el-veftésével fognak büntetödni.

A' *Franche-Comté*ban készültt, és a' ki-tudódáskor kevés héjján már szinte el is készültt pártütésnek a' vólt a' tzéllya, hogy *Besançon* Városa, és ennek szomszédtságabéli néhány Várak által-adódjának a' *Frantzia* Kiköltöztek' Seregének, mellynek *Conde* Hertzeg a' Vezére; és hogy *Lyontól* fogva *Báselig*, hat Departmánokban (Közönségestársaságosztályokban) folyvást való egyesülésben lehessenek a' Rojalisták. Fő-eszközei vóltak ezen szándék' végre-hajtásának két Papok, és egy *Amoudans* nevü Kiköltözött-fzemély. — A' *Besançoni* Kommendáns *Ferrand*, tettette magát, hogy egyet akar vélek érteni, és már által is vett vólt tölök kétfáz luidórt, a' midön egyszerre ki-nyilatkoztatta a' plánumot, 's el-fogatta az említett két Egyházi-Személyeket; de *Amoudans* módot kapott a' maga meg-szabadításában.

Faypoult helyébe, a' ki maga le-mondott terhes hívatallyáról, *Camust* akarta tenni a' Direktórium Finántz - Ministerre:

de Az, el nem akarta fogadni ebbéli ajánlását a' Direktóriumnak különben; hanem tsupánn olly feltétellel: ha a' Finántz-Ministerség mellett, meg-maradhat Közönséges-Társaság' Archiváriussának is: melly feltételre nem állott reá az Ötfüzak' Tanáttsa. *Camus* után *Lecoulteux de Canteleux* kínálódott meg, a' Közönséges-Társaság'-pénztes-házára-ügyelő Minister-séggel: de fel nem vállalta. Hasonlóképen nem vállalta fel *Ramel* is, a' mint Jan. 29-dik napján írták vólt felöle *Párisból*.

Párisban az értz-pénz' szük vóltához képest, bőségesen forog még is kézben egy emlékeztető ezüst-pénz, mellynek felső-oldalán Néhai 16-dik *Lajos'* képe vagon Mejjig ki-formálva illy körül-írással: *Louis XVI* Roi de France, immolé par les factieux (XVI-dik *Lajos* Fr. Ország' Királya, meg-ölettetett a' pártosok által). Alsó-oldalán a' pénznek szemléltetik Fr. Ország, lilíomos ruhájú és egy *Urnára* könyöklött, 's fejét a' kezére tsüggesztett *Afszony'* képében. Az *Urnán* olvastatik: *Louis XVI* (16-dik *Lajos*); alább: le 21 Janvier 1793; körül pedig: Pleurez et vengez le (Sírassátok és állyatok bosszút érte.)

A' Kiköltöztteknek Szüléiktől, el-akart vétetni a' Törvényhozó-Testnek Iffjabb-Tanáttsa annyi jószágot, a' mennyi jutott volna róllok Magzatjaikra, hogyha ezek ki

nem költöztek volna: de a' Vének' Tanát-
tsa, nem hagyta helyben ezen Végzést,
a' maga 26-dik Januáriusi Ülésében. Kö-
vetkezésképpen nem is válhatott Törvén-
nyé az Iffjabb Tanátsnak említett Végzés-
se, mellynek leg-hatalmasabb ellenzői köz-
zül egy vólt *Dupont de Nemours*.

Robespierre' hatalmaskodása alatt,
1792-dik esztendő' Augustussának 17-dik
napjától fogva, 1794-dik esztendőnek 27-dik
Júliussáig, tsak magában *Páris*bann, két
ezerhétsházhetvennégy Személyeket emézt-
tett meg a' Gilljotín.

Magyar Ország.

Korponából Febr. 14-dikén: — „*Sel-
metz-Bánya* Városával határos a' Gr. *Ko-
hary* Ferentz Ö Nagysága *Szittnyai* Domi-
niuma. Ezen Dominiumnak *Prenes* Falu
nevezetű Helysége mellett, olly agyagra
találtak nem régiben, a' mellyből, közép-
szerű portzellán-forma mindenféle edénye-
ket lehet készíteni. Mázsa számra veszik
's hordják el külső távol lévő *Fabrikák*ba.
Most úgy hallatik, hogy maga az *Uraság*
fogna *Fabrikát* fel-állíttatni. Erről az
agyagról az a' meg-jegyzésre méltó, hogy
koránt sem olly könnyen lehet ahhoz jutni,
mint más közönséges agyaghoz; hanem
er után, valamint az arany- ezüst- és más
értz-nemekhez.“

Pétsről Febr. 13-dikánn: — „Itten egéssz Januárius' Hónapja, tsendes meleg fzellővel, 's tizta napfénnel kedveskedett. Érzette is szülő-földünk a' Napnak termefztő-hevét: mert a' mondola, som és némelly baratzk-fákat tellyességgel ki-virágoztatta: 's a' partotskákat kék violákkal ékesítette.“

Szent-Györgyről Febr. 17-dikénn: — „*Kismarton (Eisenstadt)* Városa' szomfzedságában fekvő *Czillingthal* nevü Helységnek egy Lakosával, külöös történetet tapasztaltatott, a' mostani télnek rendkívül való lágysága. Láta t. i. az említett Lakos, gyümöltsös kertjének egy alma-fáját a' múltt Octóberben ki-virágozva: a' közelébb múltt Januáriusban pedig téli-almákat fzedett azon fájáról, mellyeket szíves tizteletének jeléül a' maga Lelki-Attyának a' T. Plébánus Úrnak vitt ajándékúl. Többen ettek a' szokatlan idejü almákból, és azoknak se' színében se' ízében nem tapasztalrak leg-kissebb hijánosságot is. Tsak abban az egyben különböztek ezenn almák a' máskoriaktól, hogy nem vóltak olyan nagyok. — *Kis-Martón* Városa' Kapitányának *Müllner* Úrnak kertjében is egy egésszen meg-érett alma szakasztott le ezen a' télen, melly tulajdonképenvaló téli gyümöltsből, egéssz Háza-né pének adott kóstolót a' nevezett Úr, örök emlékezetnek okaért.“

Béts.

Ezen Városra nézve fundáltt jóltévő Intézetei között a' F. Udvarnak egy az is, hogy a' külső Városokban az ollyatén Betegek, kiknek, az Orvosok' fizetésén, és az orvosságok' meg-szerzésén kívül, nints különben szükségek Ispotályra: ingyenn látogattatnak önnön lakóhelyeikben a' már e' végre ki-rendeltt Gyógyítók által, 's ingyen kapnak Orvosságot is a' Kerületjebéli patikából. Ezenn Intézetnél fogva, 14,294 Személlyek gyógyúltak ki betegségekből a' múltt esztendőben.

Hogy a' tűzi-fabéli fogytározás jó előre pótolódhassék más módon: kegyelmenesen méltóztatott rendelni a' gondos Fejedelem, hogy a' Közfénbányák, minden adófizetéstől szabadok legyenek; és a' közfénét-szállító-szekerektől se' kívánódjon 3 esztendőig semmi vám és harminzad.

Egyes Tudósítások.

*Svéd-Ország*nak Fő-városából *Stokholmból* Jan. 16-dikánn: — „Két *Franzia* Biztosok érkeztek ide, kik a' Közön-séges-Társaság' Előljáróinak nevében szerentsét kívánnak *Iffjú Királyunknak* a' megmátkásodásra nézve.“

Néhai 12-dik *Károly* Svéd Király alatt is katonáskodott vólt már a' *Norvégiai* táborozásban Gr. *Stackelberg*, 's tsak mostanában hala meg életének 91-dik esztendejében, Generális fővel.

A' Török Udvar, ily szándékkal vőlt ugyan, hogy Ő is állandó Követeket tartson, más Hatalmasságoknak példája szerént, az *Európai* leg-főbb Udvaroknál: de a' mint mostanság írták *Konstántzínápolyból*, le tett ismét ezen szándékáról a' Nagy Úr, résszerént azért: mivel több költség kívántatott volna e' végre, mint gondolta vőlt elébb a' Ministériom; résszerént pedig azért is, mivel némelly Udvarok, nem örömet fogadnák el az állandó Török Követeket.

A' Spanyol Udvar, *Londonból Párisba* rendelte által Követjének *Marchese del Campot*: ennek helyébe pedig *Londonba Macera* Urat küldi, a' ki Kapitánnya vőlt a' Kir. Testörző Sereg' egy ofztályának: *Las Casas* Úr, a' ki ennekelőtte *Velenzében* és *Pétersburgban* viselt Követséget, mostanság pedig *Londonban* tartózkodott: vissza-tér onnan *Mádrítba*. A' Hadi-dolgokra és az Ország' pénzes-házára-ügyelő Ministerség, egyesítve vagyon *Azanzá* Úr személlében: Az előbbeni Had-Minister Gróf *Campo d' Alanche*; *Bétsben* lessz, mint már másszor is jelentettük, Követje a' *Spanyol* Udvarnak. A' Vád alól fel-szabadított Gróf *Cabarrust*; nevezte a' Király, az utak' és tsatornák' Fő-gondviselőjévé: *Urratia* Generális, a' ki vezérlette vőlt a' *Katalóniai* Sereget: lett Fő-Kormányozójává az egész *Spanyol* Katonaságnak.

Páderborni Kánonok Maasz Úr Kabalája, mellynek már egynehány feleleteit közlöttük, meg-kérdetvénn önnön magáeránt, illy feleletet adott:

Me fieri Aegyptus curavit, Arabia Scytus
Praedico verum magna Caballa vocor.

Wohlgemuth nevű *Páderborni Festő*vel beszéllett egy *Kalmár*, a' ki *Paderborn*tól tíz órányi járó földre lakott, hogy széretne általa egy képet festetni: hanem, egész meg-határozását, hazúlról ígérte, hogy meg-fogja írni. — A' *Festő*, nem éppen lévén valamelly sürgető munkák által el-foglaltatva, kívánta volna bizonyosan tudni, ha hozzá foghat e' a' mondott *Kép*' festéséhez, avagy nem? történetből össze-találkozánn egy *Társaságban Maasz Úrral*, meg-kérte azt, hogy adatna néki tanátszó feleletet a' *Kabalájával*, a' felelet e' lett:

Siste Laborator, si non vis pingere frustra
Mortuus ille modo est, qui sibi picta petit.

A' jelen vólt *Társaság*, el-bámúlvánn ezen feleleten, küldött tüstént, a' *Kabala* által hólttnak ki-hirdettetett *Kalmár Testvérjéhez*, a' ki *Paderbornban* lakik, 's a' neve *Batzki*. Ez, a' *Társaság*' *Küldöttjének* azt adta feleletül a' szájába: hogy az ő *Testvérje* friss és egészséges. Másnap *Tudósítást* kap *Batzki Úr*, hogy említett *Testvérje* meg-halálozott. Halála, mintegy két órával történt a' *Kabala*' felelete előtt.

Eggy idegen Kalmár, *Paderbornonn* által való útazása közben, meg-jelent egy borozó társaságban, mellyben *Maasz Úr*, holmi aprólékos dolgokról kabalázott. A' Kalmár kívánta tudni mit ítél a' Kabala, az ő jövődöbéli Felesége eránt: a' felelet e' vólt:

Linque Antonettam peregrinae nube Sybillae

Haec venit e Coelo cara Columba tibi.

A' Kalmár meg-vallotta, hogy az ő Mátkája' neve *Antonetta*: 's egyfzersmind fel-jegyezte magának a' Verset. Esztendő múlva írt *Maasz Úrhoz*, hogy a' Kabala' felelete bé-tölt: mert Dilizsánfzonn útazvánn Ő (a' Kalmár), belé szerezett egy Leányba, 's most az a' Felesége, kinek neve *Sybille Taube*.

Egy Ifjú egészséges Kánonok *Brabeck* nevezetű, kinek vólt vagy öt Prébendája, engedelmet nyert *Rómából*, hogy meg házasodhasson. Tréfából meg-kérdezte *Maasz Úr* Kabaláját, a' maga jövődöbéli Felesége eránt, 's ezt a' kedvetlen választ kapta:

Terra tuus thalamus, tristis tua sponsa Cupressus

Cum tot praebendis Victima mortis eris, melly szomorú jövődöles, tsak hamar bé is tellyesedett, még minekelötte hasznát vehette vólna *Brabeck Úr* az engedelemnek.